

Odkrycie środkowojurajskich ssaków na Syberii

Alexander O. Averianov, Alexey V. Lopatin, Pavel P. Skutschas, Nikolai V. Martynovich, Sergei V. Leshchinskiy, Anton S. Rezvyi, Sergei A. Krasnolutskii, and Alexey V. Fayngertz
Acta Palaeontologica Polonica 50 (4), 2005: 789-797

Szczałki środkowojurajskich (batońskich) ssaków z kamieniołomu w Bierzowsku na południu Krasnojarskiego Kraju w rosyjskiej Zachodniej Syberii zaliczono do dokodontów (dwie niekompletne bezzębne żuchwy) i ząb z jednym korzeniem nieokreślonego ssaka. Żuchwy wykazują wyjątkowe połączenie plezjomorficznych cech spotykanych wśród pierwotnych ssaków tylko u Docodonta i u rodzaju *Morganucodon*: dobrze wykształcona bruzda Meckela, bruzda dla kości zazębowych z nadwieszonym grzebieniem przyśrodkowym i ukośnym grzebieniem na dolnej powierzchni rozdzielającym bruzdę dla przywodzicieli od fasetki dla kości kątowej, a także wyraźnie rozwinięty, skierowany tyłobrzusznie wyrostek nibykątowy z fasetką dla blaszki wygiętej kości kątowej. Cechą łączącą oba okazy z Docodonta jest obecność fasetki dla kości przedstawowej, położonej brzusznie w stosunku do fasetki dla kości kątowej i ciągnącej się ku tyłowi aż do otworu żuchwowego. Fasetki tej brak u *Morganucodon*, gdzie kość przedstawowa leży przyśrodkowo względem kości kątowej. Przyśrodkowe położenie kości przedstawowej u *Morganucodon* wiąże się ze złożonym stawem żuchwowym u tego rodzaju, gdzie przyśrodkowo względem stawu między kością zębową a łuskową zachował się szczątkowy staw między kością stawową i kwadratową. U nieokreślonego dokodonta z kamieniołomu w Bierzowsku, tak jak u *Haldanodon* i *Docodon*, brzuszne położenie kości przedstawowej w stosunku do kości kątowej wynika z brzusznego położenia zespołu stawowego względem kłykcia kości zębowej. Taki zespół stawowy nie mógłby funkcjonować jako staw żuchwowy i kości zazębowe żuchwy dokodontów służyły tylko do przenoszenia dźwięku. Jeden z okazów z kamieniołomu w Bierzowsku ma podobnie jak *Morganucodon* bruzdę w której tkwiła zastępcza blaszka zębowa, nieznana dotąd u Docodonta. Szczałki ssaków z kamieniołomu w Bierzowsku należą do najstarszych znalezisk dokodontów, stanowią pierwsze znalezisko jurajskich ssaków z Syberii i drugie ich znane wystąpienie w Rosji.

Key words: Docodonta, Morganucodon, dentary, anatomy, Bathonian, Jurassic, Siberia.

Alexander O. Averianov [sasha@AA1923.spb.edu], Zoological Institute, Russian Academy of Sciences, Universitetskaya nab. 1, Saint Petersburg 199034, Russia; Alexey V. Lopatin [alopat@paleo.ru], Paleontological Institute, Russian Academy of Sciences, Profsovnaya ul. 123, Moscow 117997, Russia; Pavel P. Skutschas [skutchas@mail.ru], Department of Vertebrate Zoology, Biological Faculty, Saint Petersburg University,

Universitetskaya nab. 7/9, Saint Petersburg 199034, Russia; Nikolai V. Martynovich [mnv@kkkm.ru], Krasnoyarsk Territory Regional Museum, ul. Dubrovinskogo 84, Krasnoyarsk 660049, Russia; Sergei V. Leshchinskiy [sl@ggf.tsu.ru] and Alexey V. Fayngertz [alex@ggf.tsu.ru], Department of Palaeontology and Historical Geology, Geological–Geographical Faculty, Tomsk State University, Prospekt Lenina 36, Tomsk 634050, Russia; Anton S. Rezvyi [Anton@isav.usr.pu.ru], Laboratory of Palaeontology, Institute of Earth Crust, Geological Faculty, Saint Petersburg University, 16 liniya VO 29, Saint Petersburg 199178, Russia; Sergei A. Krasnolutskii, Sharypovo Regional Museum, 6 microraion, Sharypovo 662311, Krasnoyarsk Territory, Russia.

 [Full text \(466.4 kB\)](#)